

Priprava razvojnih usmeritev za vzhodno kohezijsko regijo - izhodišče

1. Ozadje

Slovenija bo prvič od vstopa v EU razdeljena na manj razvito Vzhodno kohezijsko regijo in bolj razvito Zahodno. Ta rešitev je bila pripeljana v področno zakonodajo o regionalnem razvoju leta 2005, z namenom boljšega črpanja evropskih sredstev in zlasti zmanjševanja razvojnih razlik med regijami. Skladno z *Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja* v Sloveniji tako delujeta dva razvojna sveta, in sicer razvojni svet kohezijske regije Vzhodna Slovenija in razvojni svet kohezijske regije Zahodna Slovenija. Na tak način se je Slovenija z vidika regionalne ureditve že zelo zgodaj pripravila na fazo programiranja za prihodnje programsko obdobje. Razvojna sveta naj bi nastopala kot pomembna partnerja v procesu priprave razvojnih dokumentov in kot člane vključujeta predstavnike občin, regionalnih razvojnih agencij, univerz, gospodarstva, nevladnih organizacij in drugih institucij. To je eden izmed načinov za izvajanje več nivojskega upravljanja in omogoča delovanje po načelu partnerstva. To se žal v Sloveniji ne spoštuje v zadostni meri, kot se je izkazalo v dosedanjih pogajanjih z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT), ki pripravlja strateške razvojne dokumente (Partnerski sporazum, Operativni programi).

Vlada Republike Slovenije je sprejela odločitev, da bo pripravila en operativni program za obe kohezijski regiji. S tem se v Vzhodni Sloveniji ne moremo strinjati, ker so razvojni izzivi v tem delu države precej specifični. Poleg horizontalnih ukrepov se namreč Vzhodna Slovenija sooča z deficitom na tistih področjih, kjer je Zahodna Slovenija že presegla slovensko povprečje in zato ukrepi tako z vidika tematskih razvojnih usmeritev, kot tudi intenzivnosti pomoči ne morejo biti enaki za obe kohezijski regiji. V Vzhodni kohezijski regiji se nahaja tudi največ območij z visoko stopnjo brezposelnosti (nad 17 odstotkov v Podravju, Pomurju, Zasavju, Pokolpju in na Koroškem), ki jim država danes pomaga s posebnimi ukrepi v okviru nacionalnega proračuna. Prav tako so se razlike v BDP razvite Zahodne in manj razvite Vzhodne Slovenije v zadnjih letih še povečale. Menimo, da bi lahko v prihodnje navedene probleme reševali oziroma blažili tudi z ustreznimi instrumenti v okviru kohezijske politike. Primerjava s tujino pokaže, da bo na primer Češka imela 8 operativnih programov (posebnega za regionalne naložbe), Poljska pa 7 nacionalnih (posebnega za vzhodno Poljsko) in 16 regionalnih programov (območje okrog Varšave bo imelo na razpolago večji delež Evropskega socialnega sklada – mehke vsebine in manjši delež Evropskega sklada za regionalni razvoj). Predstavniki naše vlade nas sicer venomer prepričujejo, da je en operativni program za Slovenijo priporočila Evropska komisija, ker je to dobro zlasti z vidika poenostavitve pri črpanju. S takšnim priporočilom se nikakor ne moremo strinjati, še posebej po seznanitvi s programiranjem v ostalih državah članicah. Menimo, da takšna odločitev tudi ni skladna z 89. členom splošne uredbe (CPR).

V zadnji različici Partnerskega sporazuma, ki smo jo dobili v pregled in o kateri so že potekali sestanki v Bruslju med MGRT in Evropsko komisijo, niso identificirane razvojne prioritete Vzhodne kohezijske regije. V poglavju o celostnih teritorialnih naložbah so omenjena zgolj urbana območja (Maribor, Ljubljana, Koper z Piranom in Izolo), v celoti pa so izločena vsa ostala območja znotraj regij.

Po našem mnenju bi o določitvi območij CTN morala biti izvedena pogajanja z regionalnimi partnerji ter zagotovljeno upoštevanje specifičnih regionalnih potreb in razlik. Ostale pripombe na Partnerski sporazum so zbrane v dokumentu, ki ga je pripravila mariborska Univerza in ga tudi posredovala na MGRT. Pripombe žal niso bile upoštevane. Če bo dokument ostal takšen kot je trenutno, bo ta del Slovenije še naprej izpostavljen razvojnim neskladjem.

Zaradi vsega navedenega je bilo v okviru razprave predstavnikov V kohezijske regije dne 18. 12. 2013, kjer so bili prisotni predstavniki vseh 8 statističnih regij V Slovenije dogovorjeno, da se kot podlaga za pripravo razvojnih usmeritev za pripravo samostojnega operativnega programa za Vzhodno

Slovenijo, sprejmeta predlagana sklepa na svetu posamične statistične regije najkasneje do 3. 1. 2014.

2. Povzetek sklepov V kohezijske regije

Na podlagi sklepov Sveta V kohezijske regije bo Vzhodna kohezijska regija pripravila svoj razvojni dokument kot podlago za pogajanja z Vlado RS oziroma z MGRT o pripravi samostojnega operativnega programa za ta del Slovenije. Dokument bo tudi podlaga za podajo soglasja na operativni program, skladno s 6.a členom *Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja*. Pri pripravi dokumenta bo sodelovalo 8 regionalnih agencij, mariborska Univerza in zunanji sodelavci.

3. Naloge in okvirni akcijski načrt

Čas, ki je ostal na razpolago za pripravo dokumenta, je izjemno kratek (februarja je predvidena potrditev Partnerskega sporazuma s strani Evropske komisije). Temu primeren bo tudi obseg dokumenta (okrog 20 strani). Potrebno bo maksimalno dobro medsebojno sodelovanje vseh sodelujočih, ki jih bo koordiniral pripravljavec dokumenta.

V roku enega meseca je treba izvesti okvirno naslednje aktivnosti:

- Narediti kratko vsebinsko analizo Regionalnih razvojnih programov – kje smo danes in kaj želimo doseči do leta 2020 po posameznih vsebinskih področjih, statističnih regijah in v Vzhodni kohezijski regiji kot celoti (kazalniki, ciljne vrednosti), tudi glede na zapisane usmeritve Evropske komisije v t.i. »Position paper-ju«.
- Določiti kriterije za izbor projektov, ki so primerni za sofinanciranje z evropskimi sredstvi.
- Pripraviti nabor projektov ter poiskati povezavo s tematskimi cilji Partnerskega sporazuma; pripraviti nabor celostnih teritorialnih naložb (CTN).
- Razdelitev finančnih sredstev po regijah.
- Sodelovanje/posvetovanje s skrbniki regij na MGRT.
- Uskladitev na nivoju statističnih regij: RRA-župani-razvojni svet.
- Pripraviti razvojni dokument in podati ustrezne pripombe na Partnerski sporazum in Operativni program.

Okvirni akcijski načrt*

Teden	Aktivnosti
1. teden	- določitev kriterijev za izbor projektov - nabor projektov po statističnih regijah - priprava osnutka dokumenta
2. teden	- pregled obstoječega OP-ja - prečiščena lista projektov za vzhodno Slovenijo - razdelitev finančnih sredstev
3. teden	- dodatni inputi regij - priprava dokumenta
4. teden	- priprava dokumenta
5. teden	- seznanitev vseh pristojnih institucij z dokumentom

*Določijo se kontaktne osebe, ki se bodo sestajale najmanj enkrat tedensko in se dogovorile o izvedbi dosedanjih aktivnosti ter o nadaljnjih korakih. Vseh nalog namreč v tem trenutku ni mogoče predvideti.

4. Rezultati in roki

Osnutek razvojnih usmeritev za vzhodno Slovenijo se pripravi v roku 1 meseca od podpisa pogodbe za pripravo dokumenta.

5. Ocenjeni stroški zunanjih sodelavcev

Okvirno do 20.000 EUR za I. fazo (0,02 EUR na prebivalca v Vzhodni KOHEZIJSKI RAEGIIJ)- realni strošek bo pridobljen v skladu s postopkom o javnem naročanju

Predlagani sklepi:

1. Razvojni sveti regij , oziroma Sveti regij, se zavezujejo, da bodo zagotovili sodelovanje Regionalnih razvojnih agencij za aktivno sodelovanje pri pripravi Programa razvojnih usmeritev za Vzhodno Slovenijo.
2. Svet regije potrjuje, da bodo znotraj statistične regije zagotovili sorazmerni del stroškov zunanjih sodelavcev glede na število prebivalcev.

dr. Ivan Žagar,
predsednik
Razvojnega sveta kohezijske regija Vzhodna Slovenija

Poslano:

- Regionalnim razvojnim agencijam
- Predsednikom razvojnih svetov regij
- Predsednikom svetov regij
- Članom Razvojnega sveta Kohezijske regije Vzhodna Slovenija
- Univerza Maribor, dr. Karin Stana Kleinschek